

NYSÄTRA.
(Västerbotten.)

I norra delen af *Bygdeå* socken uppfördes år 1624 vid Nybyn ett kapell, där församlingens prästerskap hvar tredje söndag förrättade gudstjänst och betjänade

de närmaste byarnes innevånare. För att bereda dem tillfälle att oftare höra Guds ord, fastställde ärkebiskop Laurentius Paulinus vid sin visitation i Bygdeå 11 juli 1642, att pastoratets komminister skulle blifva ständigt boende vid kapellet, med villkor att kapellborna anskaffade honom behöfligt prästbord, vid pass 3 tunnland åker och därtill nödtorftig äng. Pastor skulle gifva honom 12 t:r säd och bönderna minst 10 daler godt mynt i lön etc. Af ett äldre prästgårdsinventarium finner man ock, att präststommen bildades dels medelst öfverlåtna hemmansdelar, dels genom köp och nyodlingar¹, för hvilken jord landshöfding Johan Graan på K. M:ts vägnar utfärdade frihetsbref 15 maj 1667.

Kapellförsamlingen, som benämndes *Nysätra*, ingick redan 1668 med begäran att få bilda eget pastorat, men de kgl. kommissarierna Erik Sparre och Lorentz Creutz, som voro tillsatta att behandla allmogens besvär, afslogo denna ansökan genom en resolution, dat. Umeå 4 juni s. å. Nästa försök till skiljsmässa ägde rum 1694, då Nysätraborna vid kon. Carl XI:s resa genom landet anhöllo om befrielse från prästgårdens i Bygdeå underhåll och byggning. Konungens resolution med afslag härå var daterad 23 juni 1694. En liknande framställning afslogs af landshöfd. Grundel 8 febr. 1723. År 1752 var redan beslut fattadt, att komministern skulle flytta tillbaka till moderförsamlingen, då kompromiss ingicks och Nysätra fick behålla sin präst mot att en adjunkt skulle på bägge församlingarnas bekostnad anställas Bygdeå khde till hjälp. Förnyade försök af kapellborna i Nysätra att erhålla pastoraträtt gjordes 1783 och 1817 utan framgång. Först genom kgl. bref 27 juli 1820, då både khdebefattningen och komministraturen i Bygdeå stodo vakanta, fastställdes, att Nysätra skulle utgöra särskildt pastorat, och genom en tilläggsbestämmelse af 16 dec. s. å. föreskrefs, att kaplansbostället, utökadt med något nyanskaffad jord, fick upplåtas åt den blifvande khden. En komministertjänst skulle på samma gång inrättas, åt hvars innehafvare äfven boställe bereddes i Estersmark.

Den nuvarande kyrkan, uppförd på östra sidan af Kolabodaån, förskrifver sig från åren 1707-10. Landshöfd. O. W. Löwen utfärdade 31 okt. 1707 tillstånd för Nysätra kapellbor att uppsätta en korskyrka af trä, hvartill timmer redan var framfördt. Byggmästaren var Oluf Jonsson Vogel. Bygdeå moderkyrka gaf år 1708 till byggnadshjälp 24 dlr, och ståndspersonerna i socknen skänkte äfven bidrag härtill. Kyrkan är midt på taket försedd med en hög spira, och klockstapeln uppbär äfven en liknande. Altaruppsatsen är förfärdigad 1921 af Otto Wretling.

Prästerskapet i Nysätra före 1822, se *Bygdeå*.

KYRKOHERDAR.

1. Dokt. **Johan Risberg** (1822-51), f. 24 dec. 1777 vid Adolfströms hytta vid Nasafjälls återupptagna silfververk, där fadern Jonas Risberg var brukspredikant, sedan komm. i Piteå landsförs. Inskrefs i Piteå trivialskola 1787; stud. i Upsala 1795; promov. fil. mag. 1803; prästv. 9 okt. s. å. till past. adj. i Torsåker; vice skolmästare i Luleå 1804; past.

¹ Eckl. bost. 4, s. 62. Dokumentet »ur Kyrckionnes book uthi Nysätra församlingh anno 1649» i kyrkans arkiv kan tjäna till klar belysning af frågan, huru de svenska prästborden i allmänhet torde tillkommit.

adj. i Piteå 1807; kollega i Piteå skola 1 febr. 1815; orator vid jubelfesten 1817; past. ex. 16 juni 1821; utn. khde i Nysätra nov. s. å., tilltr. 1 maj 1822; præpos. honor. 1824; v. kontr. prost 1832; ordin. kontr. prost mars 1835; var stiftsfullmäktig vid urtima riksdagen i Sthm 1834; opponent vid prästmötet i Piteå 1842. Teol. doktor 1844. En samvetsgrann och trogen herde och god husfader. Afled 24 juli 1851. Ett porträtt, tecknad i blyerts af v. pastor J. A. Linder, återger hans fina drag.

G. 1809 m. *Anna Holmgren*, f. 10/5 1775, bonddotter från Hortlax, ett ungdomstykke. Då han efter många års frånvaro återkom till Piteå och predikade första gången i landskyrkan, såg han henne djupt sorgklädd i en af de främsta bänkarne; hon hade nyligen blifvit änka efter en hemmansägare. Efter änkeårets slut blefvo de gifta. d. 12/2 1858.

Barn: *Jonas*, f. i Piteå 17/1 1810, med. d:r 1841, provinsialläkare i Nysätra, d. 19/8 1886; *Ulrik*, f. 10/2 1815, postexpeditör i Haparanda; *Johan*, f. 29/7 1816, färgare i Flarken; *Christina Amalia*, f. 18/3 1818, g. m. stadskomministern J. Åberg i Umeå, d. 13/2 1893 i Borgsjö prästgård.

Tr.: De nexu numismatices cum historia, sect. 2, præ. *P. O. Gravander*, Ups. 1800. - De causa physica luminis inter corpora coelestia propagationis, p. 2, præ. *L. Regnér*, ib. 1803.

2. Mag. **Anders Jacobsson Nordenstam** (1854-91), f. 25 nov. 1812 i Lycksele s:n, son af bonden Jacob Andersson och Anna Barbara Olofsdotter. Inskrefs i Umeå skola ht. 1835; stud. i Upsala 20 okt. 1838; prästv. 19 dec. 1839 till past. adj. i Dorotea; v. komm. i Burträsk 13 okt. 1841; återvände till Upsala och aflade där fil. kand. ex. 8 juni 1844; förordn. till past. adj. i Degerfors 26 juni s. å.; skolmästare vid Skytteanska skolan i Lycksele jan. 1847; promov. fil. mag. 1848; past. ex. juli 1849; befullm. khde i Nysätra 11 sept. 1854, tilltr. genast; predikant vid prästmötet i Piteå 1858; ledamot af nämnden för reglering af prästerskapets löner i Västerbotten 1866. Var folkskoleinspektör från 1866 till 1881 års slut; vice kontr. prost 4 dec. 1867, ordin. 27 febr. 1868 och innehade denna befattning till 20 febr. 1889. Inspektör vid Umeå allm. läroverk 1870-78. Ytterst samvetsgrann i sin tjänsteutföring, värderad som predikant och human och vänlig i sitt sätt, afled han 3 maj 1891. LNO 1872.

G. 9/7 1851 i Degerfors kyrka m. *Hedvig Augusta Charlotta Hasselhuhn*, f. 4/7 1830, dotter till prosten H. A. Hasselhuhn; d. 16/5 1880.

Barn: *Anna Juliana Fransisca*, f. 13/4 1852 i Lycksele; *Abraham Jakob August*, f. 24/5 1854, stud. 1874, kammarskrifvare vid tullverket, d. i Skellefteå 25/2 1888; *Anders Richard*, f. 22/4 1856, d. 9/6 s. å.; *Per Sigfrid Ossian*, f. 28/5 1857 i Nysätra, kontr. prost och khde i Ö. Luleå; *Olof Roland Johannes*, f. 8/11 1858, fil. kand., lärov. adj. i Jönköping; *Gustaf Herman Engelbert*, f. 30/3 1865, fil. d:r, lektor i Falun.

Tr.: Dionysii Telmahharensis Chronici liber primus e codice mss. Syriaco bibl. Vaticanæ transcriptus p. 12, præf. *O. F. Tullberg*, Ups. 1848. - Predikan på tredje prestmötesdagen den 19 augusti 1858, hållen i Piteå stads kyrka (i Handl. rör. prestmötet 1858). - Predikan på Trefaldighetssönd. (i Predikn. af Hsands stifts prester 1881).

3. **Gustaf Edvard Öhstedt** (1894-1907), f. 1 aug. 1842 i Piteå stad; son till rådmannen och guldsmeden Nils Öhstedt och Lovisa Holmberg. Efter studier i Piteå och Umeå lärov. stud. i Upsala 16 maj 1862; prästv. 3 sept. 1865 till past. adj. i Gudmundrå, därefter past. adj. 14 mars 1866 i Hammerdal och 14 aug. 1868 i Arnäs, där t. f. pastor 28 apr. 1869; kapellpredikant på Hemsön 7 mars 1870; komm. i Anundsjö 7 jan. 1873 samt utn. komm. i Älfsbyn 1 nov. s. å. med tillträde 1 maj 1875. Aflade past. ex. 3 juni s. å.; slutligen befullm. khde i Nysätra 30 sept. 1892, tilltr. 1 maj 1894. I sitt minnestal öfver hädangångna ämbetsbröder vid prästmötet i Luleå 1908 har kontr.prosten O. Nordenstam lämnat en verklighets-trogen teckning af khden Öhstedt: I det yttre oansenlig, till sin kärna en man af stort värde; i det praktiska lifvet rätt tafatt, nervös och bortkommen, i teoretiskt afseende ej saknande insikter och vetenskapliga intressen samt därjämte estetiska anlag, som stundom togo sig uttryck i sånger af varm känsla; men i sitt kall verkande med allvar, helgad håg och ödmjukt sinne. Därför har han ock i de församlingar, där han längst verkat, Älfsbyn och Nysätra, lämnat efter sig minnet af en god och trogen arbetare, sannande det humoristiska omdömet, som en Nysätrabonde fällde om honom i lefvande lifvet: »Boetten jer skräl, men verke' jer gödt». Han afled 11 febr. 1907.

G. 3/6 1870 m. *Johanna Margreta Klum*, f. 8/10 1838, dotter af skomakaren Joh. Er. Klum i Piteå och Anna Margreta Rehnman. Bosatt i Älfsbyn.

Barn: *Anna Lovisa*, f. 27/3 1871 å Hemsö, lärarinna; *Johannes (John) Nikolaus*, f. 9/7 1872, snickare i Södertelge; *Johanna Elisabeth (Lisen)*, f. 31/12 1873 i Anundsjö, telegrafist; *Cathrina Charlotta (Lotten)*, f. 2/9 1876 i Älfsbyn, g. m. grosshandl. Ossian Löfgren; *Magdalena Amalia (Magda)*, f. 20/4 1878, folksk.-lärarinna i Skellefteå.

Tr.: Nykterhetsfrågor för folkskolan och hemmet, Kort bearb., Piteå 1879. Predikan på 20. sönd. eft. Tref. (i Predikn. af Hsands stifts prester 2 1884).

4. **Gustaf Albert Nordenfors** (1908-17), f. i Nordmaling 23 aug. 1863. Föräldrar: Erik Gustaf Andersson, hemmansägare, och Johanna Schäder. Efter studier i Fjellstedtska skolan stud. i Upsala ht. 1886; med befrielse från praktisk teol. examen prästv. 1 juni 1891 och förordn. till past. adj. i Nordingrå, v. past. i Vilhelmina 13 jan. 1892; past. adj. i Lycksele 23 mars s. å.; v. past. i Vilhelmina 5 okt. 1892; v. komm. i Piteå stad 3 maj 1893, tillika förordn. till predikant vid Piteå hospital 18 okt.

s. å.; komm. i Skönsmon 11 nov. 1896, tilltr. 1 dec. s. å.; utn. khde i Nysätra 7 sept. 1907, tilltr. 1908. Senare vald till khde i Vilhelmina 9 apr. 1916, där han tilltr. 1917; kontraktsprost 1918.

G. 22/6 1897 med *Fanny Elisabet Teresia Aurén*, f. i Taxinge 19/11 1864, dotter till kamrer. vid Mösseberg Nils Peter Aurén och Sofia Josefina Stockhaus.

Söner: *Otto Albert*, f. i Skön 5/4 1898, fil. kand.; *Bo Gustaf*, f. 31/7 1902, med. kand.

KOMMINISTRAR.

1. **Hans Sehlstedt** (1822-27), se 1:ste komm. i *Neder-Luleå* n. 15.
2. **Erik Abraham Häggström** (1828-39), se komm. i *Neder-Kalix* n. 13.
3. **Nils Erik Malmin** (1839-48), se 2. komm. i *Skellefteå*.
4. **Jonas Emanuel Dynæsius** (1849-58) var komm. i Grund-sunda, då han 22 nov. 1848 erhöll fullmakt som komm. i Nysätra med tillträde följande år. Förestod under khdeledigheten efter d:r Risberg pastoratet i 2½ års tid. Befullm. komm. i Själevad 25 jan. 1855, med tillträde först 1858, se *Själevad*.
5. **Knut Ludvig Strinnholm** (utn. 1856). Vid komm. valet 3 febr. 1856 fick past. adj. Strinnholm de flesta rösterna och erhöll fullm. 25 samma månad, men före tillträdet blef han utn. till khde i Säfvar apr. 1858 och tillträdde där följande maj. Sist khde i *Burträsk*, n. 20.
6. **Matthias Löfling** (1858-1905), f. 18 juni 1825 i Löfånger, son af hemmansägaren Anders Mattsson i Kåsböle och Christina Nils-dotter. Såsom enda barnet var det föräldrarnas hopp, att han skulle tråda i faderns fotspår, men genom olyckliga borgensförbindelser förlorade de allt hvad de ägde, och begåfvo sig söderut att söka sin framtida lycka. Omsider fick fadern arbetsanställning vid Gustafsbergs porslinsfabrik. Sonen greps emellertid af en brinnande lust att studera, och fick en tid huld och skydd hos prosten dokt. Abr. Nordström i Frötuna, som tog sig an den fattiga ynglingen, och med något understöd från hemmet sändes han ht. 1841 till Upsala katedralskola, där han, sedan föräldrarne tidigt dött, uppehöll sig genom privatlektioner och matdagar samt slutligen slog sig igenom till studentexamen vt. 1848. Efter erhållen infödingsrätt inom Ärkestiftet prästv. i Sthm 22 dec. 1850 till past. adj. i Mo och Regn-sjö och förordn. 6 apr. 1852 till enahanda befattning i Film; v. kollega i

Upsala katedralskola ht. 1853 samt vt. och ht. 1854; past. adj. i Östra Våla 13 dec. s. å., vakanspred. i Knutby och Faringe 28 mars 1855 med fullt ansvar för pastoralvården. Återfick 23 aug. s. å. infödingsrätt inom Hsands stift, men tillgodogjorde sig denna rätt först 1 maj 1856, då han mottog förordnande som vakans-pred. och v. komm. i Luleå stad samt 14 juli tillika som fängelsepredikant, förordn. därjämte att förestå den lediga rektorstjänsten vid Luleå l. apologistskola; past. adj. i Arnäs 1 aug. 1857; utn. komm. i Nysätra 29 nov. 1858, tilltr. genast; afl. past. ex. i nov. 1864, men någon befordran fick han ej vidare. Genom enkelt och sparsamt lefnadssätt vann han emellertid på sin lilla komministratur en jämförelsevis välbärgad ställning. Han afled 28 mars 1905 (*O. Nordenstam*, Minnestal vid prästmötet i Luleå 1908).

G. 27/11 1860 m. *Anna Augustina Edström*, f. 7/7 1839, dotter af landtbrukaren Anders Olofsson Edström och Maria Johanna Edström.

Barn: *Emili Dorotea Johanna*, f. 19/7 1876.